

СТ А Н О В И Щ Е

От: **доц. д-р Мариана Кирилова Янева**
Катедра „Икономика на туризма”
Факултет „Икономика на инфраструктурата”
Университет за национално и световно стопанство
Научна специалност: „Икономика и управление” (Туризм)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност „Икономика и управление (туризм)”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1649/03.06.2015 г. на Ректора на ЮЗУ ”Неофит Рилски”-Благоевград.

Автор на дисертационния труд: **Иванка Петрова Въсенова**

Тема на дисертационния труд: **„Управление привлекателността на туристическата дестинация ”**

1. Информация за дисертанта

Докторантката е родена на 24/09/1979. Висшето си образование, магистърска степен, завършва в ЮЗУ „Неофит Рилски” по специалност МИО и Туризм.

Обучавала се е по докторска програма към ЮЗУ „Неофит Рилски”, по *научна специалност* 3.9. Туризм, съгласно решение на Факултетен съвет към Стопански факултет, протокол № 6 от 03. 07. 2012 г. и заповед на № 1646 от 09.07.2012 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Обучението е осъществено в *редовна* форма.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Актуалността на изследваната проблематика е обусловена от привлекателността на туристическите дестинации, която докторантката извежда в няколко аспекта. Първият тя определя от ролята и значението на туристическите дестинации за туристическата индустрия, като територията им опосредства връзката между търсене и предлагане.

По мое мнения първият аспект е свързан с атрактивността на дестинациите според наличните природни и антропогенни ресурси, които се явяват притегателна сила както за бизнеса с цел усвояването и имплементирането им в специфичен туристически продукт, така и за туристите потребяващи продукта според личните си потребности и мотиви.

Следващият аспект е изведен като обективни обстоятелства, способстващи устойчивото развитие на дестинацията. Авторката търси връзката между привлекателността и устойчивостта, която в изложението не е ясно изведена и откроена.

Третият аспект се отнася до прилагането на адекватна съвременна методика за управление на туристическа дестинация България, чрез популяризирането ѝ като привлекателна локация за туристите.

Привлекателността може да се идентифицира и популяризира след определен сегмент потребители на туристически продукт. Могат да се прилагат моделите за управление на дестинациите чрез маркетинговите организации на дестинациите на различни равнища на управление.

Значимостта на изследваните задачи от гледна точка на практико-приложния им характер има своето място по отношение на визията за управлението на дестинациите. Би могло да се говори за значимост на темата от гледна точка на усъвършенстване на подобен тип политика на управление на туризма в дестинациите чрез прилагането на системния подход и разработването на подсистема за нейното управление.

Целта, поставена от докторанта, е обвързана с останалите логически елементи на изследването. Авторът се позовава на различни литературни източници, използвани коректно в неговия дисертационен труд. Задачите са обвързани с целта, като я доказват и аргументират.

Считам, че обектът и предметът на изследване са правилно подбрани. Обект са туристическите дестинации, всички заинтересовани страни от управлението, както и потребителите. Предмет е анализа на привлекателността на туристическа дестинация България. Докторантката правилно отбелязва, че има две основни характеристики, чрез които една туристическа дестинация допринася за своята *привлекателност*. Това са първичните и вторичните ресурси.

Тезата, че възприятието за привлекателността на дадена туристическа дестинация, може да има положително въздействие върху намерението на потребителите да реализират туристическото си пътуване, е доказана от докторанта в изложението, и по-конкретно в последната глава на труда.

Дисертационният труд е в обем от 222 стандартни страници. Състои се от увод, изложение в три глави, заключение, използвана литература и приложения. Използвани са 225 литературни източника. Приложенията са в обем от 7 страници, съдържащи 8 таблици и 3 фигури.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Авторът е подбрал добре изследователските инструменти, приложил ги е коректно и добросъвестно. В резултат на проведените от него изследвания, както и приложените и адаптирани вторични проучвания, е успял да постигне поставената цел и да докаже тезата. Проучванията в дисертацията са свързани с методиката за управление привлекателността на туристическата дестинация от гледна точка на управляващите я структури, базирана на „теорията на игрите“, както и метода на мултиатрибутивния анализ на Фишбейн, базиран на оценката на потребителите за привлекателността на туристическата дестинация.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите на дисертационния труд са преди всичко научно-приложни. Те са свързани с поставените задачи от докторанта в увода на труда. Открити от автора са шест приноса, като пети и шести са идентични, може би в резултат на техническа грешка.

Като по-значими могат да се изведат и прецизират, следните:

- Адаптиран е системния подход към моделите за управление на туристическата дестинация, с акцент върху атрибутите на привлекателността;
- Разработена е методика за проучване, анализ и оценка на потребителските нагласи за привлекателността на туристическата дестинация;

- Изведени са препоръки за подсистемата за управление на туристическата дестинация чрез нейните атракции и внедряването ѝ към избрана туристическа дестинация.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Научните публикации на дисертанта са общо 10, от които 5 статии и 5 научни доклада, пряко или косвено свързани с темата на дисертационния труд. Интерес представлява статията свързана с теорията на игрите и приложението им в туристическата индустрия, върху която се основава голяма част от тезата в дисертационния труд.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът дава сравнително добра представа за целите, обекта, предмета, съдържанието и резултатите от изследването. Отразява коректно обхвата на изследването. Взаимовръзките между отделните части на отделните точки и глави биха могли да бъдат по-ясни, с цел открояване на представените резултатите.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Считам че докторанта се е справил с изложенението касаещо изследване и анализ на въпросите свързани с привлекателността на дестинациите. От гледна точка на управленските аспекти е коректно да говорим за управление на дестинациите с акцент върху идентифицирането и промоцирането на атрактивността им в резултат на наличните ресурси, а не за управление на самата атрактивност.

Уместно е прецизиране на използваната терминология и придържане към утвърдени в българската теория термини – например емитиращи пазари, в литературата е възприет като емитивни.

Констатиран са технически грешки и терминологични неточности в автореферата, които би могло да не се допускат при съответната редакция (с.24 от автореферата).

Считам, че докторантът притежава достатъчно възможности да разшири публикационната си дейност в областта на специализираните форми на туризъм, където са и по-голяма част от неговите публикации.

8. Заключение

Независимо от направените бележки и препоръки, считам че дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката и практиката. Написан на добър научен стил, трудът показва, че докторантът притежава добри теоретични познания в областта на туризма.

Като се основавам на достигнатите научни и научно-приложни резултати, синтезирани в някои от приносите, **давам положителна оценка и предлагам** на научното жури да присъди ОНС „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление (туризъм)“ на Иванка Въсенова Въсенова.

25.06.2015 г.
София

Подпис:
/доц. д-р М. Янева/